

20111127 De Westerkerk Amsterdam.

De Eerste Zondag van Advent.

Markus 13:24-37

GEMEENTE,

Op 27 November van het jaar 1095 – vandaag precies 916 jaar geleden – riep Paus Urbanus II de westerse christenheid op om ten strijde te trekken tegen de Islam, om Jeruzalem te bevrijden, het heilige land te zuiveren van de Moslims en de opmars van de Islam naar het Westen een halt toe te roepen. Wie gehoor gaf aan zijn oproep werd vergeving van alle zonden beloofd en een directe toegang tot het paradijs mochten zij onderweg sneuvelen. Zijn beroemde missiestatement: Dieu le veut!

Die oproep en die van zijn opvolger, Paus Innocentius II, hadden een geweldig gevolg. Twee honderd jaar lang trokken meer dan 100.000 West Europeanen in negen kruistochten, moordend, brandstichtend en plunderend op naar het Oosten . *In 1096 werd Jeruzalem ingenomen en doodden de kruisridders en hun legers 30.000 Moslims en vrijwel alle joodse families in de stad. Ook de wraak van de Moslims was van een ongekende wreedheid.* In 1272 werden de kruistochten beëindigd.

De herinnering is gebleven.

Het gebied bleef islamitisch.: tot op de dag van vandaag herinneren joden en moslims zich deze invasies als het teken van christelijk machtsdenken en wreedheid. Angst, haat en iedere keer oploeiend geweld zijn tot op de dag van vandaag nog springlevend in het gebied van de kruistochten..

Die oproep tot de bloedige strijd werd , 916 jaar geleden gedaan, op de eerste zondag van Advent.

Ik haal dit verschrikkelijke verhaal niet op om een feestelijke eerste advent te bederven – de muziek vanmorgen zal het wel winnen van wat we zeggen! - maar om ons in ieder geval twee dingen duidelijk te maken:

a. De Adventsweken – en dat geldt al helemaal voor Kerst – zijn niet een soort geestelijke vakantie van de werkelijkheid van de wereld. Advent en Kerst staan met hun voeten in de modder! Jesaja schreef zijn gedicht van hoop en verlangen in een tijd waarin de grote wereldmachten een voor een over dat kleine landje Palestina heen denderden en de ballingschap van het joodse volk voor de deur stond.

En dat geldt ook voor de evangeliëzing. Markus citeert Jezus in zijn woorden over de zg. eindtijd in een tijd waarin de bezetting van Israel door de Romeinen een gruwelijke werkelijkheid was.

b. Het tweede is dat wij horen dat het verzet tegen die God wiens komst wordt bezongen door de profeet en de apostel, niet alleen van buiten komt, maar ook van binnen! Jesaja droomt niet alleen met liefelijke woorden over vrede en recht, hij verheft zijn stem vooral tegen het eigen volk dat de God van het Verbond negeert en verloochent. Jezus wordt niet alleen geboren, maar ook verraden, verloochend en vermoord door mensen uit zijn directe omgeving. Advent wordt gevierd in de modder.

Om het nog dichterbij bij ons eigen geschiedenis te brengen: in 1095 is *het de christelijke gemeente* die in naam van God en zijn Messias de misdaden tegen de menselijkheid begaat.

(Dat levert dan overigens de bange vraag op, hoe de kerk omgaat met haar verlangen naar een betere wereld, waar 'recht heerst en brood genoeg is voor allen. Bijbels: iedere keer weer de vraag naar onze eigen positie.)

II

We zouden liever dat verhaal vergeten van 'onze' kruistochten, van Urbanus en Godfried van Bouillon en Richard Leeuwenhart, die ook advent vierden, maar dan heel anders. Voor hun was Advent het feest van oorlog tegen de Islam, als kruisridders waren ze ook op weg naar Bethlehem maar dan om de nieuwgeboren generaal te begroeten – als het ware met de helm op geboren -, een kind dat voorbestemd was om een bloedig spoor van de macht te trekken, zij wilden graag Maria eerbiedig groeten, maar dan vooral als een soort Jeanne d Arc die de vijanden zou helpen in de pan hakken; en de 'herdertjes lagen bij nachte' voor hun als toekomstige soldaten in de nieuwe en definitieve kruistocht tegen de Islam.

Zo willen wij het adventsverhaal helemaal niet meer lezen.

En dat hoeft ook niet. We mogen niet alleen de Bijbel lezen in onze tijd, we moeten dat ook. Wij lezen geen boek dat onveranderlijk uit de hemel in ons midden is geplaatst, wij lezen de bijbel als een boek dat ons inleidt in de geschiedenis die God met zijn volk gaat.

In die negenhonderd jaar na de Adventsoproep van Paus Urbanus heeft de Geest de kerk goddank niet in de steek gelaten.

Zij heeft ons geleerd dat Kerstmis helemaal geen machtsvertoon met zich meebrengt, maar bijna het tegendeel: God komt onze wereld binnen in kwetsbaarheid van een kind in nood. Wij vieren niet de verjaardag van een soldatengod of een krijgsgod, niet de verjaardag van de schutspatroon van de kruisvaarders, niet van een koning zoals Herodes of van een keizer zoals Augustus.

Wij vieren iets anders, wij vieren de komst van God onder de mensen in de gedaante van een kwetsbaar kind, als u wilt, van een God, die zijn wapenrusting heeft afgelegd, die zijn macht niet gebruikt om in een handomdraai de wereld met geweld te veranderen, of zelfs maar om te verhinderen dat de mensen oorlog maken.

Dat is nu juist het unieke van het Kerstevangelie: De God van het kerstevangelie voegt zich onder de mensen, wordt er een van ons, neemt deel aan het leven van ziekte en eenzaam-

heid. Als we het hebben over ruim baan maken voor deze God dan hebben we het niet om een soort militaire intocht. Hij is blijkbaar een god die op kousenvoeten binnensluis in de geschiedenis, die helemaal onderin de maatschappij begint en die mensen niet dwingt maar overreedt om zijn betrouwbaarheid te toetsen en te aanvaarden, die niet anders doet dan onder ons voorleven hoe het leven bedoeld is.

Wie is toch de (af)god die ons mensen heeft geleerd dat verandering een zaak is van militaire of politieke overwinning' aan de top' ? Niet die van de bijbel.

De God wiens komst wij in de adventsweken vieren is er een die niet dwingt maar aandringt, niet verbiedt maar verleid.

En we *vieren* het- dat wil zeggen we komen er met grote regelmaat op terug om onszelf bewust te worden van wie wij zijn -, omdat wij van nature eigenlijk iets anders verwachten:

De eerlijkheid gebiedt ons te zeggen dat wij eigenlijk liever zouden willen vieren het feest van Gods machtig ingrijpen in onze geschiedenis. Dat is wat alle heidenen, ook die in ons eigen hart willen: als er een god is dan moet Hij het kwaad te lijf gaan. Dan moet hij een super- dokter zijn, dan moet Hij misdadigers van hun streken afhouden; hij moet een machtig politicus zijn die mensen dwingt om de gerechtigheid te doen, een god die het niet pikt dat er wordt gefraudeerd en dat er corruptie is. Wij willen een god zoals alle andere goden worden bedacht: een die ingrijpt, die ons helpt, die ons verlost van het tragische mens-zijn. Wij zouden het wel weten als wij onze eigen god zouden kunnen maken.. Wij zouden een god maken die ons vrij liet zijn, maar alle andere mensen zou dwingen om goed te zijn.

Waar we niet veel van moeten hebben is van een god die wil dat mensen als zijn schepsel vrij zijn om hun eigen leven gestalte te geven, die wel spreekt maar niet dwingt, die wel steeds in iedere generatie profeten doet opstaan met zijn oproep tot gerechtigheid en zorg voor de schepping en elkaar, maar ons niet tot robots maakt, die liever aanwezig is met zijn beroep op mensen dan met dwang, daar moeten we eigenlijk niet zoveel van hebben.

Wij willen wel graag Kerstmis vieren en om Gods komst bidden, maar dan op onze manier. Wij maken er het liefst *ons eigen liedje van verlangen* van. Verlangens doen wij allemaal en met onze verlangens kun je boeken vullen. Met de verlangens van Paus Urbanus, met de verlangens van Henk en Ingrid, met de verlangens van miljoenen gewone mensen, met de verlangens van u en mij.

Maar zo zit de gemeente niet in elkaar. We zitten hier toch niet om onze eigen verlanglijstjes 'gottfaehig' te maken?

Daarom zijn we niet naar dit prachtige gebouw gekomen.

De Wester is wel degelijk een Tempel van Verlangens maar niet een tempel voor onze eigen verlangens. De Wester is gebouwd door mensen die wisten dat onze verlangens het verdienen om te worden beoordeeld en doorgelicht.

De Wester werd ook gebouwd als een *Zuiveringsinstallatie van Menselijke Verlangens*, waar die worden ontdaan van de gebruikelijke vervuiling van overdreven egocentrisme, van wraakgevoelens en wreedheid, van discriminatie en al die onreine verlangens die wij maar al

te goed kennen. En we geven het toe: ook onze verlangens zijn vaak een opgetuigd egoïsme. Maar hier, in dit huis, worden onze verlangens getoetst aan wat de profeten, de apostelen, de martelaars, de evangelisten en de Messias zelf als de diepste grond van alle verlangens hebben aangemerkt.

En dan nog dit: wij zijn er zelfs van overtuigd dat alle verlangen tenslotte en ten diepste een verlangen naar God is. Dat zeiden de profeten al en onze vaders zeiden het hun na. Ook al noemen mensen het vaak anders: een verlangen naar een andere wereld, verlangen naar vernieuwing, verlangen naar iets anders, verlangen naar liefde, verlangen naar bevrijding en vergeving: in de taal van de Schrift is het allemaal Verlangen naar de komst van God: *Vervul o Heiland, het verlangen waarmee mijn ziel – mijn ik – verlangt naar U.*

En samen ' met alle heiligen ' verkondigen wij dat dat dit het evangelie is: dat God komt, zoals Hij altijd gekomen is. Nooit met vuur of met storm, nooit met het zwaard of met zijn afgedaalde engelen, maar altijd ' klein' en 'verborgen' , voorzichtig om ons niet te kwetsen, en altijd ' met zijn kleine wapentjes' . God schiet met een alarmpistool: door zijn Woord, door de Thora, door de profeten, en doorslaggevend door Degene die Hem aan ons heeft getoond: de 'Lijdende Knecht', het kwetsbare kind van Bethlehem, die ons leerde wat een *bijbelse* koning is, - geen machtsmens maar een sjofele koning (Deurloo) – die ons leerde wat bijbelse solidariteit is –geen

ongevraagde hulp maar echte bewogen zorg, die ons leerde, wat de bedoeling is van het mens-zijn: een bewaker van de schepping, eerbiedig voor andere schepselen, zorgzaam voor wie op zijn weg komt (zijn naaste). Een Tweede Adam, een mens zoals die is bedoeld, een bevrijder, een genadige vergever, een bewaker van de schepping, wat een echte vredevorst is, of een wonderbare raadsman.

Die komst van het kwetsbare kind, is niet het eind, maar wel het midden van de geschiedenis. Nu weten wij alles dat er te weten is over Gezuiverd Verlangen. Nu kunnen we pas goed zingen: Verwacht de komst des Heren/, o mens bereid u voor:/ reeds breekt in deze wereld,/ het licht des hemels door. /Nu komt de vorst op aard,/ die God zijn volk zou geven;/ ons heil, ons eigen leven,/ vraagt toegang tot ons hart. (gezang 226)

Zo vieren wij advent. Tussen ons eigen kleine verlangen en het grote verlangen dat God door zijn geest in ons hart plant.

En we weten dat de zuivering van onze verlangens hard werk is, zoals het aanleggen (bereiden) van een weg hard werk is, zoals erepoorten op richten hard werk is en zoals het afwijzen van valse verlangens naar macht en uitroeiing van de vijand hard werk is. Daarom zegt Jezus: weest waakzaam!

Als God komt dan komt hij niet als een kruisvaardersgeneraal, maar als een kind, niet als een storm maar als het suizen van een zachte wind, niet als overweldigende, almachtige krachtpatser, maar als een mens met een boodschap van vergeving en bevrijding. En van verlangen naar om gegoten oorlogstuig en naar brood en recht voor allen.

Laat dat verlangen u niet ontglippen. Blijf waakzaam.

Amen